

Детская библиотека
г.Вилково

Таке не можна повторити

Голод – трагічна сторінка людської пам'яті

Народ мій є. Народ мій завжди
буде!
Ніхто не перекреслить мій
народ!
В.Симоненко

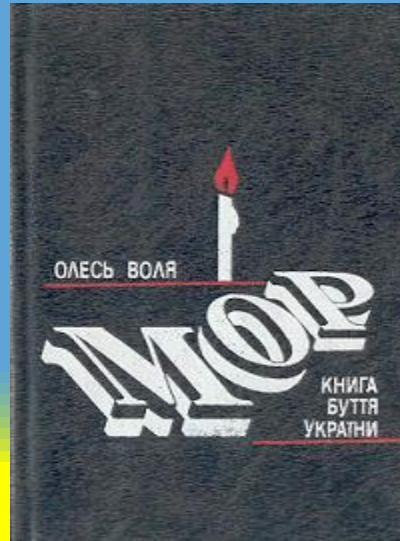

Голодомор – це соціально-економічне явище, що виявляється у позбавленні населення мінімуму необхідних продуктів харчування та призводить до його вимирання та негативної зміни демографічної та соціальної структури населення. Голодомор може організовуватися урядом штучно з метою винищення певних груп населення.

У XX ст. Україна пережила три голодомори – усі за радянської влади; основною їх причиною була аграрна політика партійного радянського керівництва.

Злочин / Упорядник
Петро Кардаш. – К.:
Видавництво імені Олени
Теліги, 2005. – 2-е вид. –
560 с.

Воля О. Мор: Книга буття
України. – Канада – Україна:
Видання християнського
видавництва "Дорога
правди", 1993. – 430 с., іл.

Конквест Р. Жива
скорботи: Радянська
колективізація і
голодомор / Пер. з агл. –
К.: Либідь, 1993. – 384 с.:
іл.

Перший голодомор в Україні тривав з 1921 року до середини 1923 р. Його причини:

- політика "воєнного комунізму" (зокрема продрозкладка – насильницьке вилучення хліба в селян);
- заборона селянам реалізувати хлібні лишки за ринковими цінами;
- падіння товарності сільського господарства, внаслідок незацікавленості селян у розвитку виробництва сільгосппродукції;
- Перша світова та громадянська війни;
- руйнування матеріальної бази сільського господарства внаслідок надзвичайно жорстокої посухи, що спричинила неврожаї в 1921 і 1922 рр.;
- криза в сільському господарстві, яка була посилена скороченням промислового виробництва через його мілітаризацію під час громадянської війни.

У книзі вміщено великий комплекс документів і матеріалів, які переконливо розкривають причини, перебіг, масштаби та наслідки страшної соціогуманітарної катастрофи українського народу інспірованої радянським політичним режимом на початку 1930-х років. Це найповніше тематичне зібрання автентичних джерел з історії українського голодомору. Розрахована на науковців, політиків, викладачів, студентів, краєзнавців, усіх, хто цікавиться цією трагічною сторінкою нашого історичного минулого.

Голод охопив Олександрівську (сучасна Запорізька обл.), Донецьку, Катеринославську (сучасна Дніпропетровська обл.), Миколаївську, Одеську, південь Полтавської та Харківської губерній – усього 21 повіт України. Відбулося масове запустіння сіл, селяни переселялися в багатші села, унаслідок чого продовольча ситуація погіршувалася і там. Водночас з України продовжували надсилати до Росії ешелони з продовольством. Увесь світ знав про голод у Поволжі, водночас голод в Україні замовчувався. Повідомлялося, що в Україні лише неврожай. До республіки з Поволжя, Казахстану, Південного Уралу йшли потяги з переселенцями.

Голод 1921-1923 років в Україні: 36. документів і матеріалів / АН України, Ін-т історії України та ін.; Упоряд.: О.М.Мовчан, А.П.Огінська, Л.В.Яковлева; Відп. ред. С.В.Кульчицький. – К.: Наук. думка, 1993. – 240 с. – Додатки: с. 223

Голодомор 1932-1933 років в Україні: документи і матеріали / Упоряд. Р.Я.Пиріг; НАН України. Ін-т історії України. – К.: Вид-дів "Києво-Могилянська академія", 2007. – 1128 с.

Лише з середини 1922 року голодуючим в Україні було надано допомогу Американською адміністрацією допомоги. Владою було введено систему "голодних пайків" (спеціальні відрахування від підприємств і організацій), почалися вилучення і продаж за кордон музейного і церковного майна. Голод був ліквідований лише у середині 1923 року – значно пізніше, ніж у голодуючих районах Росії. Під час голодомору 1921-1923 рр. Померло від 500 тис. до 1 мільйона осіб.

Офіційна версія причин тяжкого голоду, який привів до мільйонних жертв в південних губерніях України завжди була одна – тяжка посуха 1921 року.

Причини масової загибелі людей мали соціально-економічний характер. Вони пов'язані з політикою державної партії, перш за все з продрозкладкою.

Катастрофічне становище склалось в Катеринославській, Донецькій, Запорізькій, Одеській і Миколаївській губерніях та півдні Харківщини. Голод вдарив по губерніях, які до світової війни були одним з головних експортерів хліба у світі. Дослідники вважають, що голодувало від 4 до 7 млн. чоловік. Поряд з голодом лютувала епідемія холери.

Голоду можна було уникнути, якби були перерозподілені ресурси Правобережжя та Лівобережжя на користь Півдня. Хлібозаготівлі продовжувались в районах, де існував голод. В травні 1921 року голова РНК УСРР Чаковський отримав навіть догану по партійній лінії "за недостатньо енергійну профроботу". На 1922 р. для України було заплановано розмір продподатку до 95 млн. пудів хліба. На кінець жовтня вже зібрано 80,6 млн. пудів. Жодна з голодуючих губерній не була звільнена від продподатку.

Кількість голодуючих в Україні в 1922 р. сягла 25% жителів республіки. Керівництво України довгий час приховувало голод, відмовляючись від допомоги, яку пропонували міжнародні організації. Лише в другій половині 1922 року було дозволено надати допомогу міжнародній організації "Американська адміністрація допомоги". Проте, більша частка допомоги йшла в Росію.

Протягом багатьох десятиліть у підручниках історії стверджувалося, що на початку 20-х років голод охопив лише район Поволжя. Саме так оголошувалося в той час і перед західним світом, звідки саме просили допомоги. Про те, що такий же голод охопив усю південну Україну, звідки масово вивозився хліб на північ і на експорт, Москва мовчала.

Про голод в Україні почав заявляти на весь світ уряд УНР в екзилі, вже восени 1921 року. Так, у вересні 1921 року повноважний представник УНР Олександр Шульгин звернувся з питанням про допомогу голодуючому українському населенню до Нансена, а через місяць це питання місія УНР поставила у Парижі (центральный державний архів вищих органів влади управління України).

Голодомор 1932-1933 рр. був страшним злочином сталінського режиму. Він був спровокований радянським керівництвом з метою масового вступу селян колгоспів. Поставлені перед селянами плани хлібозаготівлі були завищеними й економічно не обґрунтованими. Хоча політика колективізації дозволила збільшити збір зерна, але труднощі із заготівлею залишилися.

Постачання хліба на користь держави здійснювалося внаслідок додаткової хлібозаготівлі. Фактично це означало застосування вже відомої політики продрозкладки. Знесилені селяни не змогли ефективно провести посівну компанію навесні 1932 року. План здачі хліба державі опинився під загрозою зриву. Водночас почався голод. Голодні люди збирали колоски пшениці, залишені на полях, щоб прогодувати дітей.

Ціна життя...

7 серпня 1932 року була видана постанову ВЦВК на РНК СРСР
"Про затору м'яса, зернової і сільськогосподарської продукції"
згідно з якою хлібозаготівельна норма для населення розстрілює.

7 серпня 1932 року було видано постанову ВЦВК на РНК СРСР, названу в народі "законом про п'ять колосків". Вона передбачала за крадіжку колгоспної власності розстріл із конфіскацією майна чи позбавлення волі на термін не менше як 10 років.

Найвище керівництво країни знало про голод в Україні, але замовчувало цей факт. Допомоги надано не було. Більше того в Україну для виконання плану хлібозаготівлі було направлено комісію на чолі з В.Молотовим. Дії комісії були жорстокими: у селах конфісковували продовольчі та посівні фонди; проводилися масові репресії; припинилося постачання товарів; села оточували загони НКВС.

33
ГОЛОД
НАРОДНА
КНИГА-МЕМОРИАЛ

33-й: голод: Народна Книга-Меморіал / Упоряд.: Л.Б.Коваленко, В.А.Маняк. – К.: Рад. письменник, 1991. – 584 с.

Український голокост. 1932-1933: Свідчення тих, хто вижив. Т. 1. 2-ге вид. / Упоряд. О.Ю.Мицик. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2005. – 296 с.

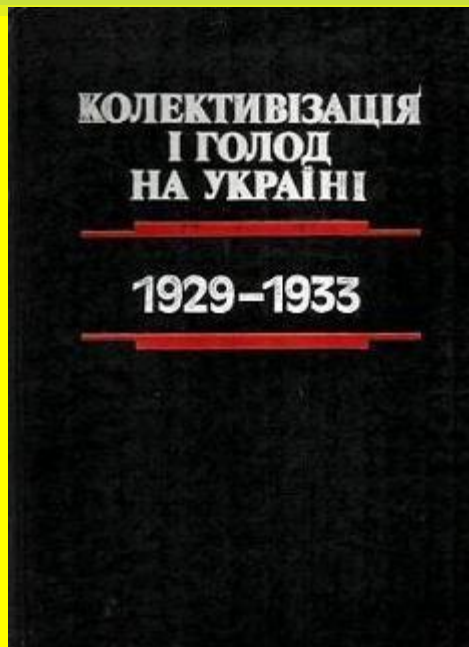
Український голокост. 1932-1933: Свідчення тих, хто вижив. Т. 2 / За ред. О.І.Мицика. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2005. – 442 с.

Український голокост. 1932-1933: Свідчення тих, хто вижив. Т. 3 / За ред. Ю.Мицика. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2006. – 432 с.

Український голокост. 1932-1933: Свідчення тих, хто вижив. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2007. – Т. 4 / Упоряд.: Ю.Мицик, Л.Іваннікова. – 504 с.

Голодомор став для України національною катастрофою. За різними даними, голодною смертю померло 3,5 до 9 млн. Осіб – точні цифри вже навряд чи будуть з'ясовані.

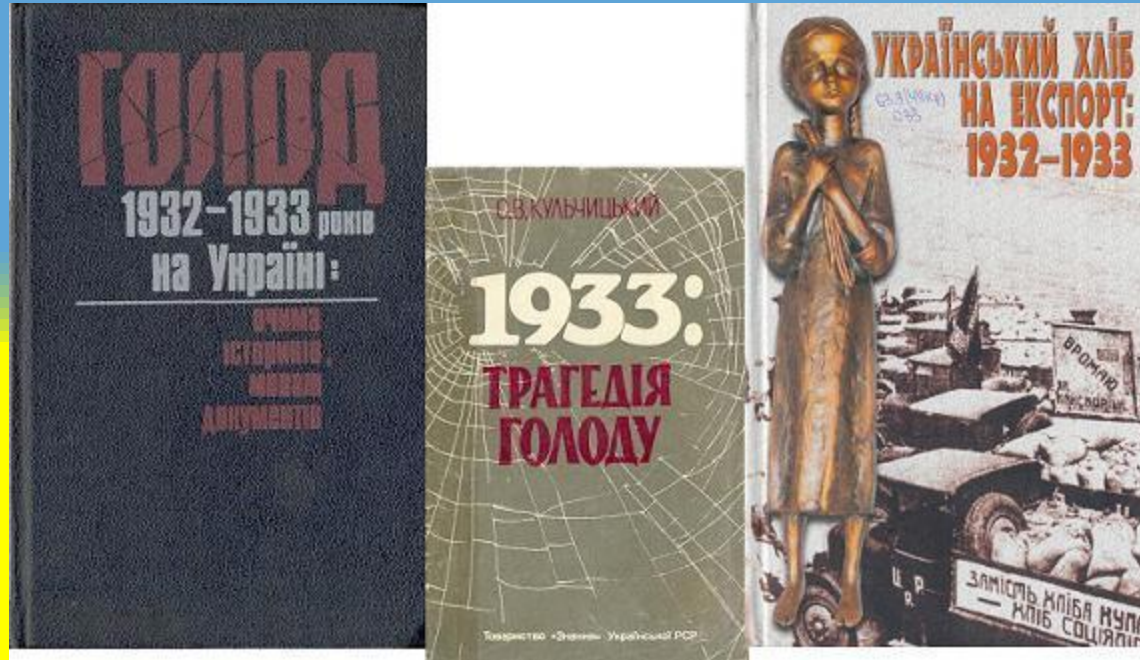
Лише наприкінці 1980-х 1990-х рр.. з'явилися наукові статті про голодомор, спогади очевидців, публікації в пресі; складено мартиролог жертв голодомору, щороку проводять дні їх пам'яті. У 2003 р. згідно з Указом Президента України в країні проведені заходи з увіковічнення пам'яті жертв голодомору.

Колективізація і голод на Україні, 1929-1933 / АН України. Інститут історії України та ін.: Упоряд.: Г.М.Михайличенко, Є.П.Шаталіна; Відп. ред. С.В.Кульчицький. – К.: Наук. думка, 1992. – 736 с. – Додатки: 643-732 с.

У 1932— 1933 рр. український народ, особливо селянство, відчули на собі, мабуть, один з найтрагічніших результатів колективізації – голодомор. Його витoki, як уже зазначалося, слід шукати в аграрній політиці радянської влади. Плани хлібозаготівель, зокрема, ніколи не були економічно обґрунтованими, вони по суті означали продовольчу диктатуру. В українських хліборобів вилучали майже дві третини валового збору зерна, переважну більшість тваринницької продукції. Крім того, колгоспи власними силами утримували машинно-тракторні станції, і продукції для достатньої оплати праці хліборобів у них уже не залишалося.

У 1931 р. майже третина урожаю була втрачена під час жнив. Плани хлібозаготівель, однак, залишилися без змін. У 1932 р. площа посівів в Україні зменшилась на одну п'яту. План же хлібозаготівель був піднятий на 44%. В 1932 р. була прийнята постанова "Про охорону соціалістичної власності", згідно з якою за "присвоєння" навіть жмені зерна з колгоспного поля селяни каралися розстрілом або концтабором. У засіки держави тоді забирали навіть насіннєвий фонд, не видаючи колгоспникам ані зернини.

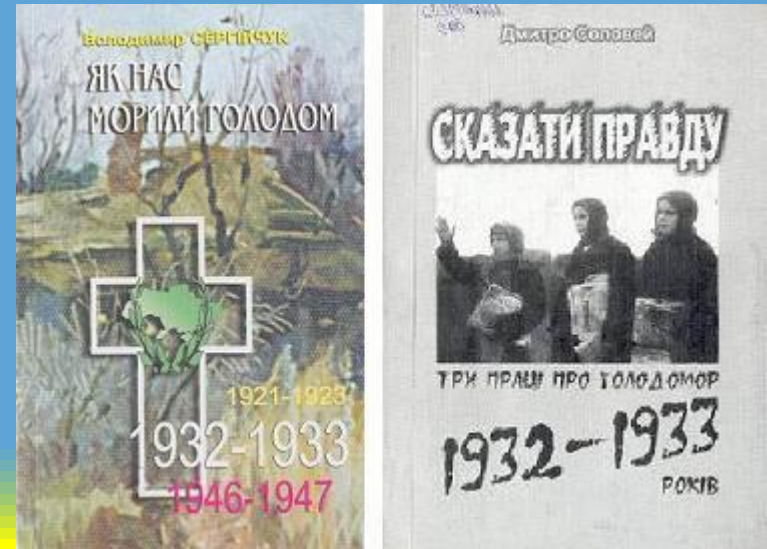
Голод 1932-1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів / Кер. кол. упоряд. Р.Я.Піріг. – К.: Політвидав України, 1990. – 605 с.

Кульчицький С.В. 1933: Трагедія голоду. – К.: Т-во "Знання" УРСР, 1989. – 48 с.

Український хліб на експорт: 1932-1933. – К.: ПП Сергійчук М.І., 2006. – 432 с.

В республіці почався голод. У березні 1933 р. ним було охоплено 103 з 400 районів. Однак навіть за цих умов значна кількість зерна йшла на експорт. Центральна влада спромоглася виділити Україні лише 3 млн. пудів хліба. Яка його частина потрапила голодуючим, і сьогодні залишається невідомим. Відоме інше: втрати України становили 5-7 млн. люду. Цей голодомор був безсумнівно штучним і класифікується як радянсько-більшовицький геноцид проти українського народу.

Понад півстоліття трагедія 1933 року перебувала поза увагою істориків. Настав час звернутися до цієї раніше забороненої теми. Правда про голод, якою б вона не була страхотливою, потрібна не лише тим, хто пережив його, а й молодому поколінню України. Про голод 1933 року у світі знали давно. Література на цю тему в західних країнах налічує сотні назв.

Сергійчук В. Як нас морили голодом. Вид. 2-е, доповнене. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2003. – 252 с.

Соловей Д.Е. Сказати правду. Три праці про голодомор 1932-1933 років. За редакцією Ю.Шаповала і О.Юренка. – Київ – Полтава, 2005. – 300 с., 29 іл.

Голодомор 1932-1933 років – свідчить про цілеспрямований геноцид проти українського народу, один з найважливіших підсумків сталінської колективізації, свідомо організований більшовицьким тоталітарним режимом, щоб учинити масове винищення кращих сил українського народу.

У цей рік залетіли зозулі,
Накували знедолений вік.
Наші ноги розпухлі узули
В кирзаки-ризаки у той рік.
У той рік мати рідну дитину
Клала в яму, копнувши під бік
Без труни, загорнувши в ряднину
А на ранок помер чоловік.

Кількість жертв голодомору могла бути набагато меншою, якби сталінське керівництво звернулося за допомогою, до світового співтовариства.

Головним наслідком колективізації став здійснений індустріальний стрибок, за який заплачено дорогою ціною: жертвами насильницького розкуркулення і голодомору, втратою селянином відчуття хазяїна, тривалими деградацією та дезорганізацією аграрного сектора.

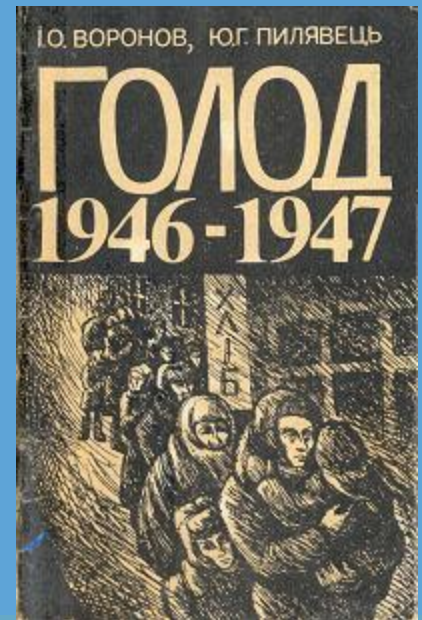
І невтомну, трудягу старого,
Без хреста повели у той бік...
І кістьми забілили дороги
За сто земель сибірських, сторік
У той рік і гілля, і коріння –
Все трощив буревій навкруги...
І стоїть ще й тепер Україна,
Як скорботна німа край могил.

Втрати зерна з урожаю 1932 року виявилися величезними в наслідок безгосподарності і небажання селян працювати за безцінь на державу.

Аналіз демографічної статистики 30-х років свідчить про те, що на Україні від голоду 1932 року загинуло близько 150 тис. чоловік.

1933 р. внаслідок конфіскації всіх продовольчих запасів смертність у сільській місцевості України набула масштабів голодомору. Голодною смертю загинуло близько 3,5 млн. осіб.

Старів С. Страта голодом / Пер. з англ. за ред. Р.Доценка. – К.: Вид. центр "Просвіта", 2002. – 272 с.

Лактіонов-Стезенко М.П. Смак трави: художньо-публіцистичне видання. – К.: Бібліотека журналу "Дніпро", 2003. – 382 с.

Воронов І.О., Пилявець Ю.Г. Голод 1946-1947 рр. – К.: Т-во "Знання" УРСР, 1991. – 48 с.

Непродумана аграрна політика і посуха та неврожай 1946 року призвели до нового голоду 1946-1947 рр. З українських селян і надалі викачували хліб, не надаючи необхідної допомоги. План хлібозаготівлі було виконано на 62,5 %. сталінське керівництво знову, як і в 1933 р. вважало, що має справу із "саботажем" хлібозаготівлі. Ухвалювалися рішення, в яких вимагалось негайно вжити до "саботажників" рішучих заходів. Спеціально, з метою вивезення з України якнайбільше хліба, партійним керівником України у 1947 р. призначили Кагановича. У той час, коли голодуюче населення України потребувало державної допомоги, Каганович зосередив свою увагу на боротьбі з "українським буржуазним націоналізмом". А хліб з України тим часом вивозився у дружні СРСР країни соціалістичного табору (Польщу, Чехословаччину, Румунію), а також у Францію та Фінляндію. Із СРСР протягом 1946-1947 рр. Вивезли 2,5 млн. тон. Зерна. Як наслідок на дистрофію захворіли 1 млн. 154 тис. осіб, число жертв голоду досягло одного мільйона осіб, що стало ще одним злочином сталінської тоталітарної системи. Виснажене війною і сталінською феодалною системою управління, українське село в другій половині 1946 р. почало переживати новий голод, якому передувала катастрофічна посуха.

За роки війни зупинилися посівні площі та поголів'я худоби, знизилися врожайність у рослинництві і продуктивність тваринництва. Не маючи прибутку з колгоспної праці селян жив переважно із свого присадибного господарства. Робота в колгоспі давала тільки 5% грошового доходу, 35 % зернових, 1 % м'яса і сала, 0,5 молочної продукції. Після прийняття 19 вересня 1946 р. ЦКВКП(б) і Радою Міністрів СРСР постанови "Про заходи по ліквідації порушень статуту сільськогосподарської артілі" в колгоспах у селян вилучалися "надлишки" землі. Негативно на розвитку сільського господарства позначилася і податкова політика. Податки нерідко перевищували оплату за роботу в колгоспах. Так податок на городину був у 7,5 раза вищий, ніж на зернові.

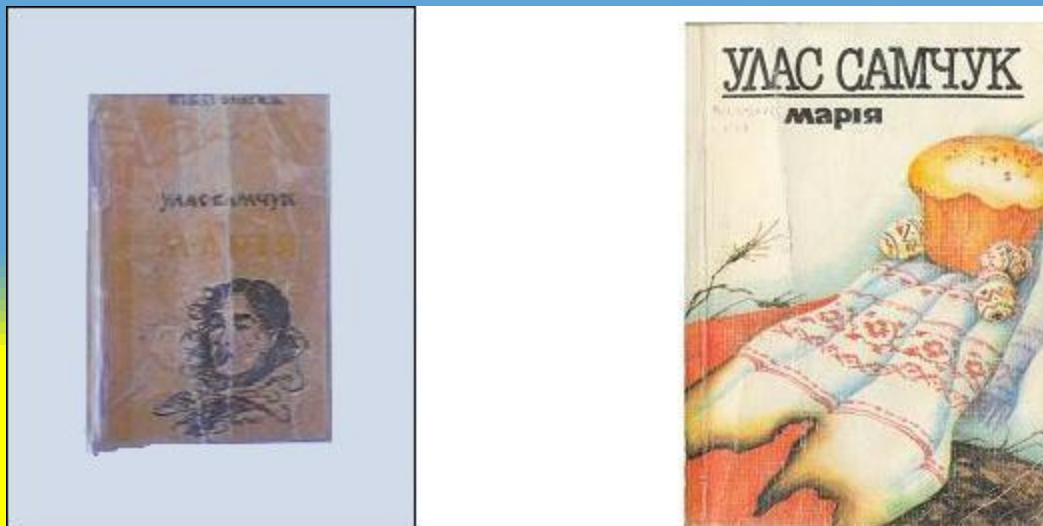
В 1948 р. прийнято таємну постанову Президії Верховної Ради СРСР про виселення з України "осіб, які злісно ухиляються від трудової діяльності в сільському господарстві".

Незважаючи на тяжку посуху 1946 р., коли пересох навіть Дністер, обов'язкові поставки сільськогосподарської продукції державі майже не знизилися, хоча врожайність становила в колгоспах 3,8 ц/га, а в радгоспах 4,5 ц/га. Держава відібрала у селян продовольче зерно (хоча план виконано лише на 60%), кинувши їх напризволяще (на трудовень колгоспники отримували лише 50-100 гр. зерна).

Болюча правда трагедії в художньому слові

Неврожай від Бога, а голод від людей
Народна мудрість

Самчук У. Марія: хроніка одного життя: III видання. - Буенос-Айрес.: Видавництво Миколи Денисюка, 1952.-280 с.

Самчук У. Марія. – К.: Український письменник, 1999. – 185 с.

Першим, хто сказав світові правду про 1933 рік, його причини і наслідки, став автор роману "Марія" Улас Самчук. Написаний у високому стилі хроніки життя жінки-селянки, роман підносить її образ до символу України, багатосраждальної нашої землі.

Як син і виразник інтересів українського селянства, письменник зразу ж вловив весь розмах нашої національної трагедії. Високого трагедійного звучання твір набуває українських селян з їх буднями і святами, радіщами і клопотами. Зовсім інше моторошне враження справляють останні розділи роману. Автор підносить їх до рівня трагедійного національного епосу: всі головні герої – гинуть. Особиста трагедія жінки-матері стала трагедією всієї України.

Улас Самчук змалював у романі "Марія" (1932-1933) жахливі картини лютого голодомору, який принесла на українську землю радянська влада. Коли писав твір "Марія", в Україні лютував голод штучно підготовлений, з метою винищення селянства, яке годувало народ. Голод забрав мільйони життів, невинних жертв сваволі і благочинства. Свіжими слідами цих страшних подій пішов Улас Самчук, зобразивши жорстоку правду про становище українського селянства після революції 1917 року, що й стало причиною заборони роману "Марія" в СРСР. Ім'я Уласа Самчука повернулося до українців через роки забуття. Роман "Марія" – своєрідна сторінка художнього відтворення історії рідного народу, його самотності. Любов до землі – споконвічна українська традиція, бо земля саме для слов'янина є і годувальницею, і ліриком людської значущості, і виміром добробуту, і навіть моральності. Письменник підкреслює, що руйнування особистості це – "...втрата зв'язку з землею, яка в собі ховає могутні сили любові до Бога, природи, Батьківщини. Земля без слів виховує в людині почуття господаря, трудівника, вимагає від неї щодня дбати про безпеку, зберігання краси і родючості".

Так визначено українському народові на довгому історичному шляху, що про жахливі роки голодомору 1933 року довелося дізнатися тільки наприкінці двадцятого століття.

Доля українців... Націй, що винищувалися століттями ордами, військами, указами, постановами. Не так фізично, як духовно. Історичні факти піддівалися нищівній фальсифікації, цілеспрямовано знищувалася культура заборонялося друкування українських книжок, закривалися українські школи.

Головною героїнею твору У.Самчука є Марія, біографію якої автор розповідає на фоні історичних подій, а саме: небаченого злочину сталінізму проти українського народу. Марія – образ, що є уособленням материнства основи життя на землі.

Закономірно, що свою героїню автор назвав Марією. Ім'я це в давньоєврейській мові означає "піднесення". В Україні воно теж досить поширене. У такий спосіб ним підкреслюється типовість образу Марії, а материнство розцінюється як головна місія жінки на землі.

Перед читачем постає життя героїні від сирітського дитинства через наймитування, невдале одруження з Гнатом. Марія – сильна натура, вона знаходить у собі сили, щоб розірвати обов'язки з нелюбом, початок життя з коханою людиною. Важко складався шлях до щастя молодих людей. Корній був бідняком, але спільними зусиллями вдалося поставити хату, зміцнити господарство. Зростала родина. Ніхто не чекав біди, не відчував, що недовгим буде щасливе заможне життя. Але сталася трагедія. Що може бути страшнішим для матері, ніж горе дітей? Марія пережила вигнання з хати власним сином Максимом, дізналася про самогубство доньки, про те що молодшого сина Лавріна було репресовано. Померла від голоду маленька онука, чоловік доведений до відчаю, вбиває власного вина. Яке ще більше страждання могло витримати серце матері? Ця мужня жінка теж помирає від голоду, яка виростила стільки хліба, що ним "можна прокормити цілу державу!".

Розповідь про трагічну смерть Марії не може залишити читача байдужим, змушує замислитися: чи не є ця кінцівка пересторогою для живих – задумайтесь над долею України та її матерів!

Марія Самчука втілює в собі велику силу до життя, силу любові, волі. Її характер, національну самотність підказують, що ця жінка – уособлення самої України, багатостраждальної, але нескореної і немирної.

Барка В. Поезія. Повість "Жовтий князь". – К.: Наук. думка, 1999. – 304 с. – (Б-ка школяра).

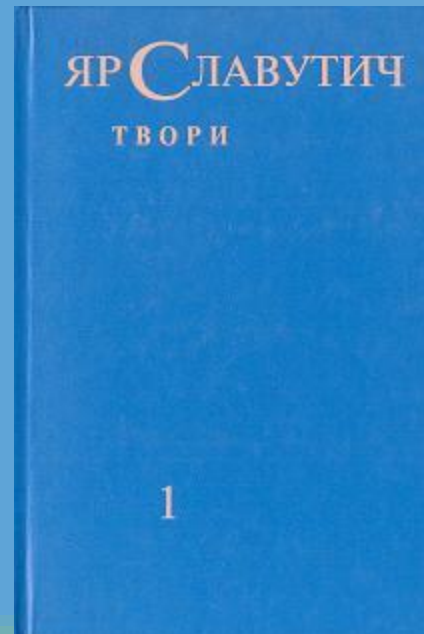
Василь Барка – яскрава зірка на українському небі, світло від якої ще довго буде йти до нас. Його творчість належить до елітної культури. Серед його творчого доробку роман "Жовтий князь" визнано найкращим твором у повоєнній Європі". Назва роману є символічною.

Слово "князь" в Україні – це всепоглинаюча система, яка нижчала національно-народне. Роман "Жовтий князь" можна пов'язати з нелюдським існуванням, де жовтий колір – символ смерті. У творі автор змальовує людські обличчя жовтим – від тривалого недоїдання; показує жовті стіни будівель, з яких зникло все живе. А образ чаші – це світло, яке обов'язково настане. Катрани переховує довірену йому чашу, оберігає її, за неї йому пропонують зберегти життя, врятувати родину, але він має загубити душу. Для Мирона це неможливо, бо що скажуть люди! Василь Барка не перший у світовій літературі, хто активно використовує символічне значення жовтого кольору як уособлення жаху, біди, смерті. Але в романі "Жовтий князь" цей колір присутній постійно "Князь" викликає асоціацію з владою, можливість керувати долями і життями інших людей.

Роман В.Барки "Жовтий князь" – це страшна картина голодомору 1932-1933 років.

Жовтий колір – показник ненаситності, спустошеності, яка підсилюється словом "князь", що утверджує вірність, могутність, непоборність і повновладдя. Вимальовується міфічна зловісна істота, що своїм поглядом перетворювала усе на тлін. Особливо зловісним є символ жовтого кольору в назві роману. Жовтий князь – уособлення зла, яке оточує себе жовтим кольором: рудий Отроходін; рудий звір, що вилазить з багна; жовто в очах селян з потьмареною від голоду свідомістю; бур'яни, де колись звучали веселі голоси; колір мертвих тіл теж жовтим. Правляча система "пожирає своїх дітей". Страшне лихо спіткало наш народ. Та Василь Барка не зневірився в людині. Саме в образі церковної чаші письменник уособлює світло, зниженість душі людської, вічність життя. Він вірить, що наша держава – Україна - відродиться, незважаючи ні на що.

Василь Барка своїм твором показав страшні картини штучного голодомору 1932-1933 рр., бо прагнув розкрити світові болючу правду про тоталітарну систему, яка нищила все світле й гуманне на своєму кривавому шляху. Бо сама була "жовтим князем".

Славутич Яр. Твори. Том 1-ий. – К.: Дніпро; Едмонтон: Славута, 1998. – 469 с.

Ковшун М. Месниця Мавра: Роман. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Знання", 1993. – 144 с.: іл. – (Письменники української діаспори; Б-ка журналу "Пам'ятки України")

Осьмачка Т.С. Старший боярин; План до двору: Роман. – К.: Укр. письменник, 1998. – 239 с.

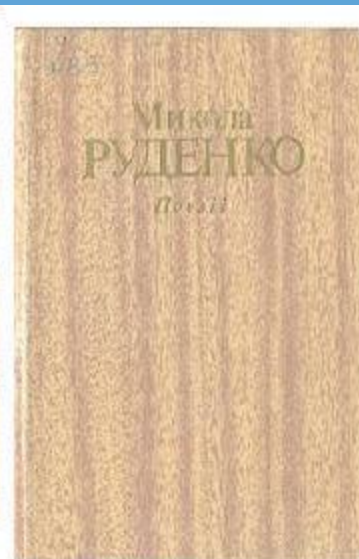

Кирій І.І. Голодна весна: Автобіогр. Повесть / Передм. С.П.Колесника; Худож. С.Л.Коштелянчук. – К.: Молодь, 1993. – 256 с., іл.

Повість Івана Кирія про трагічні події 1933 року, які він хлоп'ям пережив сам, коли здійснювався геноцид проти народу України.

Руденко М. Хліб тридцять третього. – В кн.: Руденко М. Поезії. – К.: Видавництво художньої літератури "Дніпро", 1991. – с. 338-339

Народні оповідання. Записав та упорядкував М.Зінчук. – К.: Муз. Україна, 1993. – 96 с.

Запропонована читачеві збірка оповідань, записаних відомим збирачем фольклору Миколою Зінчуком, присвячена трагічним подіям у житті нашого народу, пов'язаним з голодомором на Україні, з утисками більшовицького тоталітарного режиму колишнього СРСР. В ній зібрані свідчення та спогади багатьох людей про безневинну загибель мільйонів простих трудівників у тюремних катівнях Гулагу, на далекому засланні під час жорстокого голодомору 1932-1933 років. Для широких кіл читачів.

Пам'ять – нескінченна книга, в якій записано все: і життя людини і життя країни. І сьогодні, через 75 років, жахливо ступати болючими стежками страшної трагедії, яка розігралася на благословенній землі квітучого українського краю.

1933 рік. Найчорніший час в історії України. В світі не зафіксовано голоду, потрібного тому, що випав тоді на долю однієї з найродючіших земель країни.

Як сталося, що без стихій, без засухи, без іноземного нашествия все могло відбутися на нашій хліборобній Україні, яка була житницею Європи?

Українська нестерпна сюїта...

А навколо – одна сон – трава –

Умирать почали у квітні,

Коли всюди – все ожива...

На десятиліття можна засекретити архіви. Можна приховати в глибинах спецховищ викривальні документи. Можна замести сліди злочину.

Можна раз, і вдруге, і втретє переписувати історію на догоду диктаторів ідеології. Та з пам'яттю народу нічого не вдієш, вона зберігатиме правду. Правду про ті страшні роки, про ті страшні події.

Це наша історія, і ми повинні знати і пам'ятати її.

Розкривайтесь небеса!

Зійдіть на землю

Всі українські села, хутори

Повстаньте над планетою, невинні душі

Збудуйте пам'яті негаснучий собор.

Детская библиотека
г.Вилково

